

Guía Docente

Datos Identificativos					2018/19
Asignatura (*)	Psicología comunitaria		Código	652G03034	
Titulación	Grao en Educación Social				
Descritores					
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos	
Grao	2º cuatrimestre	Cuarto	Optativa	6	
Idioma	Castelán				
Modalidade docente	Presencial				
Prerrequisitos					
Departamento	Psicología				
Coordinación	López-Cortón Facal, Ana María	Correo electrónico	ana.lopez-corton@udc.es		
Profesorado	López-Cortón Facal, Ana María	Correo electrónico	ana.lopez-corton@udc.es		
Web	www.udc.es/dep/psico				
Descrición xeral	A Psicología Comunitaria é un campo de actuación e investigación relacionada coa psicología social que se ocupa do comportamento humano nos seus contextos sociais inmediatos, comunitarios. Como forma de intervención, ocúpase da prevención dos problemas psicolóxicos con raíces sociais (drogas, exclusión, desintegración social, violencia doméstica e pública, trastorno mental, fracaso escolar, delincuencia xuvenil, etc.). Desde unha perspectiva positiva tamén se ocupa de promover o desenvolvemento humano integral. Todo elo desde a participación dos receptores das intervencións comunitarias como suxeitos activos (axentes) na intervención. O seu objetivo principal é estudar os factores psicosociais que permiten desenvolver, fomentar e manter o control e o poder que os individuos poden exercer sobre o seu ambiente individual e social, para solucionar problemas que os afectan e lograr cambios neses ambientes e na estrutura social.				

Competencias / Resultados do título

Código	Competencias / Resultados do título
A1	Coñecer os campos da educación social e recoñecer novos ámbitos emerxentes.
A2	Comprender os supostos e fundamentos históricos, pedagóxicos, psicolóxicos e sociolóxicos da acción socioeducativa e os seus ámbitos de actuación, valorando as súas implicacións.
A3	Analizar as políticas de benestar social e a lexislación que sustentan os procesos de acción socioeducativa.
A4	Distinguir os estadios evolutivos das persoas, e interpretar as súas implicacións educativas.
A5	Identificar e analizar os factores contextuais que afectan os procesos de intervención socioeducativa.
A6	Seleccionar diferentes métodos e técnicas para a planificación e avaliación de programas e servizos.
A7	Aplicar metodoloxías educativas e dinamizadoras da acción socioeducativa.
A8	Detectar factores de vulnerabilidade, de exclusión e de discriminación social que dificulten a inclusión social, escolar e laboral de persoas e colectivos
A9	Deseñar e desenvolver proxectos, programas e servizos nos diferentes campos de intervención profesional promovendo a participación e o desenvolvemento comunitario.
A10	Analizar, difundir, orientar e desenvolver procesos de promoción cultural.
A11	Observar, analizar, interpretar procesos de mediación social, cultural e educativa.
A12	Mediar en situacións de risco e conflito.
A13	Deseñar e levar a cabo proxectos de investigación elementais aplicables aos diferentes campos de intervención.
A14	Identificar e emitir xuízos razoados sobre problemas socioeducativos para mellorar a práctica profesional.
A15	Elaborar e xestionar medios e recursos para a intervención socioeducativa.
A17	Formar axentes de intervención socioeducativa e comunitaria.
A18	Dirixir e coordinar planos e proxectos socioeducativos.
A19	Asesorar e supervisar programas, planos, proxectos e centros socioeducativos.
A21	Deseñar e implementar procesos de avaliación de programas e estratexias de intervención socioeducativa en diversos contextos.
B1	Elaborar, analizar, sintetizar, valorar e transmitir criticamente a información.

B2	Redactar e presentar informes técnicos, memorias, regulamentos ou calquera outro documento básico que contribúa a regular a acción socioeducativa.
B3	Xerar a cultura profesional colaborativa, fomentando o traballo en rede e integrándose en grupos interdisciplinares con iniciativa e responsabilidade.
B4	Deseñar e impulsar espazos socioeducativos en contextos de diversidade atendendo á igualdade de xénero, á equidade e respecto aos dereitos humanos, favorecendo o empoderamento das persoas e colectivos ubicados en situacións de desvantaxe social.
B5	Capacidade de mostrar actitudes coherentes coas concepcións éticas e deontolóxicas propias da profesión.
B6	Adquirir e dominar habilidades comunicativas que permitan transmitir información, ideas e propostas a diversas audiencias.
C2	Dominar a expresión e a comprensión de forma oral e escrita dun idioma estranxeiro.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C5	Entender a importancia da cultura emprendedora e coñecer os medios ao alcance das persoas emprendedoras.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título		
	A4	B5	C5
Avaliar programas, proxectos, servizos e políticas dirixidos ao desenvolvemento persoal, profesional e institucional.	A9 A10 A11 A13 A15 A19		
Organizar e apoiar programas dirixidos a colectivos excluídos ou en risco de exclusión ou desvantaxe social	A1 A10 A11 A17 A18 A19	B2	C3
Diagnosticar as diferentes dimensións, áreas e ámbitos de intervención socioeducativa.	A2 A3 A11 A19 A21	B5	C3
Deseñar e levar a cabo proxectos de investigación aplicados aos diferentes campos e aspectos da intervención educativa.	A3 A4 A7 A9 A18 A19	B2	C6

Capacidade de resolución de problemas.	A6 A7 A8 A12 A19	B4	C3 C5
Capacidade de aplicar coñecementos na práctica.	A7 A8 A14	B3	C5 C7 C8
Habilidades para localizar e analizar información de fontes diversas.	A2	B2	C2 C3 C6
Capacidade de organización e planificación.	A7 A9 A13 A19		C3
Sensibilización cara os problemas sociais e comunitarios desde a Psicoloxía Social	A5 A14	B1 B3 B5 B6	C4

Contidos	
Temas	Subtemas
I. INTRODUCCIÓN	1 Evolución histórica da Psicoloxía Comunitaria 2 Definicións actuais da Psicoloxía Comunitaria 3 Estratexia metodolóxica en Psicología Comunitaria 4-Redes de apoio social 5-Empowerment
2- PROBLEMAS DE SOCIALIZACIÓN EN NENOS E ADOLESCENTES	1 Fontes de socialización e factores de risco 2 Violencia escolar 3 O menor maltratador. 4 Mozos Psicopáticos 5 Estilos educativos paternos
3 - PSICOLOXÍA DA VIOLENCIA	1 A violencia doméstica e o acoso 2 Tratamento de agresores 3 Delincuentes sexuais
4- IDENTIDADE SEXUAL	1 Formación da identidade 2 Aspectos sociais derivados da identidade sexual 3 O rol da comunidade na identidade sexual
5- PSICOLOXÍA SOCIAL DA SAÚDE	1 A enfermidade mental e apoio social 2 Factores de risco da enfermidade mental 3 Factores protectores da saúde mental 4 Uso do lcer e do tempo libre 5 Psicoloxía do deporte
6-RESILIENCIA PSICOLÓXICA E APLICACIÓN A CONTEXTOS COMUNITARIOS	1-Concepto de Resiliencia 2-Tipos de Resiliencia 3-Modelos de Resiliencia 4-Aplicacións da resiliencia psicolóxica

Planificación

Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Traballos tutelados	A21 A19 A18 A15 A14 A13 A12 A9 A8 A7 A6 A5 A4 A3 A1 B1 B2 B3 B4 B6 C2 C3 C4 C5 C6 C7 C8	6	48	54
Presentación oral	A14 B1	10	20	30
Proba mixta	A2 C6 C7	2	20	22
Estudo de casos	A14 A15 A17 B5 C8	12	17	29
Sesión maxistral	A10 A11 C6 C8	12	0	12
Atención personalizada		3	0	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Metodoloxía deseñada para promover a aprendizaxe autónoma dos estudantes, baixo a tutela do profesor e en escenarios variados (académicos e profesionais). Está referida prioritariamente á aprendizaxe do "como facer as cousas?". Constitúe unha opción baseada na asunción polos estudantes da responsabilidade pola súa propia aprendizaxe. Este sistema de ensino baséase en dous elementos básicos: a aprendizaxe independente dos estudantes e o seguimento desa aprendizaxe polo profesor-titor.
Presentación oral	Intervención inherente aos procesos de ensino-aprendizaxe baseada na exposición verbal a través da que o alumnado e profesorado interactúan dun modo ordenado, propoñendo cuestións, facendo aclaracións e expoñendo temas, traballos, conceptos, feitos ou principios de forma dinámica.
Proba mixta	Proba que integra preguntas tipo de proba de ensaio e preguntas tipo de proba obxectiva. En canto ás preguntas de ensaio, recolle preguntas abertas de desenvolvemento. Ademais, en canto ás preguntas obxectivas, pode combinar preguntas de resposta múltiple, de ordenación, de resposta breve, de discriminación, de completar e/ou de asociación.
Estudo de casos	Metodoloxía onde o suxeito se enfronta ante a descrición dunha situación específica que suscita un problema que ten que ser comprendido, valorado e resolto por un grupo de persoas, a través dun proceso de discusión. O alumno sitúase ante un problema concreto (caso), que lle describe unha situación real da vida profesional, e debe ser capaz de analizar unha serie de feitos, referentes a un campo particular do coñecemento ou da acción, para chegar a unha decisión razoada a través dun proceso de discusión en pequenos grupos de traballo.
Sesión maxistral	Exposición oral comentada co uso de medios audiovisuais e a introdución dalgunhas preguntas dirixidas aos estudantes, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe. A clase maxistral é tamén coñecida como "conferencia", "método expositivo" ou "lección maxistral". Esta última modalidade soe reservarse para un tipo especial de lección impartida por un docente en ocasións especiais, cun contido que supón unha elaboración orixinal e baseada no uso case exclusivo da palabra como vía de transmisión da información á audiencia.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición

Traballos tutelados Estudo de casos Proba mixta	Para el desarrollo del trabajo tutelado y proyectos los alumnos deben acudir a las tutorías específicamente creadas para tal fin y recibirá atención y guía del profesor en los siguientes aspectos: - Al menos una sesión para la elección del tema a desarrollar posteriormente y la orientación bibliográfica. - Al menos una sesión para presentar un esquema de desarrollo del trabajo. Los trabajos tutelados pueden realizarse de manera individual por norma general y los proyectos en grupo, que no podrá exceder de 4 personas.

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	A10 A11 C6 C8	Valórase a participación activa do alumnado nas sesións maxistrais, así como o intercambio de impresións alumno/a- profesora	15
Traballos tutelados	A21 A19 A18 A15 A14 A13 A12 A9 A8 A7 A6 A5 A4 A3 A1 B1 B2 B3 B4 B6 C2 C3 C4 C5 C6 C7 C8	O traballo tutelado constará de dúas partes. A primeira versará sobre o estudo dun problema social dende o punto de vista da psicoloxía comunitaria A segunda parte consistirá no desenvolvemento hipotético dun plan de intervención comunitaria.	25
Presentación oral	A14 B1	Ademais do informe por escrito, os traballos tutelados deberán expoñerse na clase de forma oral. O alumnado poderá utilizar os apoios técnicos dispoñibles . Valorarase a forma de expresarse, a comunicación gestual, a claridade na exposición e o axuste a los contenidos del trabajo	20
Estudo de casos	A14 A15 A17 B5 C8	Ao longo do cuatrimestre presentaranse diferentes situacións relacionadas coa asignatura que o alumnado deberá debatir, traballar en grupo ou individual, resolver, realizar rol playings, etc, para coñecer máis en profundidade as diferentes realidades sociais	40
Outros			

Observacións avaliación
Oportunidade de XUÑO   A nota final será a suma de todas as metodoloxías arriba indicadas.   Oportunidade de XULLO   Aquelas persoas que non aprobasen na convocatoria de xuño e teñan polo menos, un 3 sobre 10 en dita convocatoria, poderán gardar a nota para a oportunidade de xullo, debendo realizar unha proba mixta con contidos das sesións maxistrais para superar esta convocatoria, que computará o 50% da nota total.   No caso de non acadar polo menos un 3 sobre 10 na convocatoria anterior, a persoa deberá realizar unha proba mixta con contidos referentes ás sesións maxistrais, traballos tutelados e estudos de casos que computará o 100% da nota   No Asistencia a clase/dispensa   Aquelas persoas que obtiveran a dispensa a clase ou que, por causas debidamente xustificadas, non poidan asistir, deberán poñerse en contacto coa profesora ao principio do cuadrimestre. Poderán optar a superar a asignatura facendo unha única proba mixta que suporá o 100% da nota sobre os contidos e os casos da asignatura

Fontes de información

Bibliografía básica	- SANCHEZ VIDAL, A. (2007). Manual de Psicología Comunitaria: un enfoque integrado. Madrid: Pirámide - FERNANDEZ SEDANO, I., MORALES, J.F., MOLERO, F. (2011). Psicología de la intervención comunitaria . Bilbao: Descleé de Brouwer - MAYA JARIEGO, I., GARCÍA RAMÍREZ M. SANTOLAYA SORIANO, F.J. (2007). Estrategias de intervención psicosocial : casos prácticos. Madrid: Pirámide - MUSITU, G, (2004). Introducción a la Psicología Comunitaria. Barcelona: UOC - JAVALOY, F. (2001). Comportamiento Colectivo y Movimientos Sociales. Madrid: McGraw Hill - MUSITU, G. et al (1994). Intervención Comunitaria. Valencia : Set i Set Edic - SANCHEZ, A. (1996). Psicología Comunitaria. Barcelona: Ediciones de la Universidad de Barcelona - COSTA, M. & LÓPEZ, E. (1991). Manual para el Educador Social. Madrid: Ministerio de Asuntos Sociales - CLEMENTE DIAZ, M. (2010). Introducción a la psicología social : enfoques teóricos clásicos. Madrid. universitas
Bibliografía complementaria	- PUIG, G. y RUBIO, J.L. (2011). Manual de resiliencia aplicada. Barcelona : Gedisa, 2011.

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías